

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 18.—, četrletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.303.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrť strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Malí oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Kako pomagati kmetu.

Gospodarska kriza pritiska z veliko silo na vse stanovce. Učinkovanje te sile je tem večje, čim manjša je protisila, ki se ji ustavlja v bran ter jo odbija. To je fizikalni zakon, ki tudi velja v gospodarstvu. Tisti stanovi, ki so strnjeno organizirani, imajo več moči, da se ustavljajo gospodarski krizi, ali jo vsaj omiljujejo. Kjer pa ni krepke organizacije, tudi ni skupne odporne sile. Med te stanovce spada predvsem kmečki stan. Ker nima stanovske organizacije, mu tudi manjka tista odpornost, ki je lastna skladno urejenemu in dobro delujočemu organizmu. V borbi proti gospodarski krizi nastopa kmet kot posameznik. Prejema pa nasvete in opomine od raznih strani. V kolikor so ti nasveti in nauki naslovljeni na kmeta samega, se ne tičejo širše javnosti. V kolikor pa se tičejo drugih činiteljev, ki so pristojni za rešitev kmeta, ali vsaj za pomoč kmetu, jih je treba večkrat javno pretresti.

Davčna obremenitev.

Glavna zadružna zveza je imela v nedeljo, 16. oktobra, pod predsedstvom g. dr. Korošca v Sarajevu svoj občni zbor. Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, v kateri se sklepno poudarja to-le: »Današnja davčna obremenitev kmetijskega posestva ni v razmerju z gospodarsko močjo vasi. Istotako se ugotavlja, da središče davčnih obremenitev ni v neposrednih davkih, ampak v posrednih. Letni občni zbor in kongres Glavne zadružne zveze radi tega naproša vlado, naj v interesu gospodarske povzdige najširših slojev naroda izvrši čimprej pravično razde-

Novi tajnik Društva narodov, Francoz Avenol.

litev bremen s preosnovo davčnega sistema. O tem vprašanju je na kongresu imel govor dr. Jurij Krstič, sodnik vrhovnega sodišča v Sarajevu. Predavatelj je zbral potrebno gradivo ter prikazal udeležencem zbora sliko davčne obremenitve kmetijskega posestva v tekočem letu ter jo primerjal z ono iz leta 1925. V razmerju padca cen kmetijskih pridelkov se davčna bremena nikakor niso znižala. Iz tega nujno sledi, da so ta bremena danes silno težka. Celokupna davčna obremenitev vsega našega narodnega dohodka, ki znaša 45 milijard dinarjev, znaša letos 27%.

Cene kmetijskih pridelkov.

Nedavno smo v našem listu ugotovili, da je tu središče kmetijskega vprašanja. Kmet, ki ne more svojih pridelkov prodati za pravično in primerno ceno, ne more kupiti obrtnih in industrijskih izdelkov ter tudi ni sposoben za velike dajatve, kakor so dandanes. Usoda kmeta je v tem, da njegovi pridelki v ceni padajo ne samo od leta do leta, marveč od meseca do meseca, od tedna do tedna. Dočim si zna trgovina, obrt in industrija pomagati, da cene tistega, kar obrt in industrija izdeluje in trgovina prodaja, ne padajo pregloboko, je kmet v tem oziru brez pomoči. Roke položiti navzkriž ter mirno gledati, kako cene njegovim pridelkom skoro dnevno padajo: to je njegova bridka usoda. Svojčas se mu je govorilo: »Ne prodajaj živine pod ceno!« Kaj je ta opomin pomagal? Kmet je prignal svojo živino na sejem ter jo prodal mesarju ali prekupcem pod ceno, ker jo je moral prodati. Letos na jesen se je vinogradnikom povedovalo: »Ne prodajte mošta izpod 4 Din za 1 liter!« In kakšna cena se

vinogradniku v resnici ponuja za vinski mošt? Šest par za stopnjo sladkorja. Tako bi dobil vinogradnik za mošt, ki ima 20 stopenj sladkorja, 1 Din 20 par. Boljši mošt pa bi se izredno plačeval po 7—9 par. Lani pa se je mošt prodajal po 2—4 Din liter. Ali niso take nizke cene pravcato odiranje kmeta?! Tu bi morala oblast zastaviti svoj vpliv in svojo moč. Tu je vzvod za povzdigo gospodarskega položaja našega kmeta.

Kmetijski dolgi.

Narodna skupščina in senat sta zakon o zaščiti kmeta, kojega veljavnost bi potekla 20. oktobra, podaljšala za 2 meseca, to je do 20. decembra. Razlog za podaljšanje je v tem, ker vlada še ni imela izdelanega zakonskega načrta o razdolžitvi kmeta. Kakšne bodo smernice, po katerih bo sestavljen novi zakon, je razvidno iz govora, ki ga je imel minister za poljedelstvo Jurij Demetrovič v narodni skupščini 17. t. m. Poudarjal je, da vlada že ves čas proučuje vprašanje kmetijskih dolgov, vendar ni mogla pristopiti h končni rešitvi tega vprašanja poprej, dokler niso bili zbrani točni podatki o višini kmetijskih dolgov. Podaljšanje zakona za dva meseca ima namen, omogočiti vladi in narodnemu predstavništvu, da dobro proučita vse to vprašanje in najdeta rešitev, ki bo odgovarjala gospodarskemu in finančnemu položaju in prinesla kmetškemu narodu koristi, ne da bi škodovala ostalim panogam narodnega gospodarstva. Vlada bo v določenem času predložila zakon, s katerim se bo vprašanje kmetijskih dolgov končnoveljavno uredilo. Kmetijski dolgi znašajo po zbranih podatkih 6.5 do 7 milijard Din. Ugoditi je

Čehoslovaški min. predsednik Udržal, ki je odstopil iz zdravstvenih ozirov.

Belgijski predsednik vlade Renkin je podal ostavko celokupne vlade.

treba onim, ki so zaščite neobhodno potrebni, obenem pa mora novi zakon vsebovati odredbe, ki bodo prinesle splošno olajšanje sedanjega položaja. Pri tem se morajo v prvi vrsti zaščititi tudi interesi vlagateljev, kajti hranilne vloge predstavljajo temelj našega gospodarstva in bi bilo povsem napako, če bi se oškodovalo one, ki so marljivo delali in svoje prihranke vlagali v denarne zavode ter s tem okrepili naše gospodarstvo.

Težka sestava vlade na Romunskem. Zadnjič smo poročali, da je odstopila romunska vlada, ker se ministrski predsednik Vajda Voevod ni mogel pogoditi glede smernic v zunanji politiki z bivšim londonskim poslanikom Titulescom, ki je bil določen za zunanjega ministra. Kralj Karol je poveril dne 18. oktobra sestavo nove vlade voditelju nar. kmetske stranke Maniu, ki se je sporazumel s Titulescom in sestavil vlado, v kateri je Titulescu zunanji minister. Nova vlada je bila dne 20. oktobra zaprisežena.

Otvoritev avstrijskega parlamenta in sicer jesensko zasedanje je pričelo dne 20. oktobra. Finančni minister je sporočil zbornici, da bo znašal državni proračun po raznih črtanjih 1310 do 1500 milijonov šilingov.

Spremembe v čehoslovaški vladi. Radi slabega zdravja je odstopil dne 18. t. m. ministrski predsednik Udržal, ki je načeloval vladi od leta 1927. Vodstvo agrarne stranke je sprejelo Udržalov odstop. Agrarna stranka je poslala na mesto ministrskega predsednika dosedanjega predsednika poslanske zbornice Jana Malypetra. Malypetrov naslednik v predsedstvu poslanske zbornice je postal podpredsednik agrarne stranke g. František Stanek. Nova češka vlada obstoji iz istih strank kakor dosedaj, iz: čeških ter nemških agrarcev, češke ljudske stranke, narodnih demokratov, narodnih socialistov ter čeških in nemških socialistnih demokratov. Nova vlada je sestavljena iz osebnosti, ki so že vršile ministrske posle.

Odstop belgijske vlade. Dne 18. oktobra se ni mogel belgijski ministrski predsednik Renkin odločiti za razpust zbornice in radi tega je predložil ostavko celokupnega kabineta. Nalog za sestavo nove vlade je dobil katoličan de Brocquille, ki bo razpustil parlament in vladal brez njega.

Kako daleč se že upajo na Španskem! Španski pravosodni minister je predložil parlamentu skrajno proticerkvene zakonske predloge. Ako bodo ti predlogi sprejeti in uzakonjeni, bo duhovščina in cerkveni redovi ob vse pravice, Cerkev pa ob imetje. Kaj čaka za prihodnost Cerkev in duhovščino, je razvidno iz zahtev pravosodnega ministra, ki so v glavnem te le: Verske prireditve se smejo vršiti edino v cerkvah in za vsako izven-cerkveno manifestacijo je potrebno poseb-

no dovoljenje državnih oblasti. Nadalje morajo vsi duhovniki biti španski državljani. Vse javne in zasebne cerkve, vse škofovske prestolice, vsa semenišča, vsi samostani, nadalje vsa druga cerkvena poslopja z vsemi predmeti, ki so za liturgično službo ali za druge cerkvene pobožnosti potrebni, pridejo iz cerkvene v državno lastnino. Odslej je njihov lastnik španski narod, ki jih pa stavi na razpolago cerkvi v izključno cerkvene namene. Redovniške organizacije imajo pravico do zasebne lastnine, toda v zelo omejeni obliki, to se pravi, v kolikor jim služi za cerkvene potrebe, ki so neobhodne. Semenišča za vzgojo duhovnikov so dovoljena, v kolikor se v njih ne poučuje v nasprotju »z javnim redom«. Redovniki se na političnem polju ne smejo udeleževati. Pravila vsakega reda, moškega in ženskega, morajo biti od države odobrena. Nadalje si država pridrži pravico, da poljubno nadzira denarno poslovanje redovniških družb, katerim je vsako neposredno udeleževanje na polju trgovine, poljedelstva ali industrije prepovedano. Redovniške družbe odslej tudi ne smejo več poučevati niti v osnovnih, niti v srednjih ali višjih šolah. Redovniki, ki hočejo svoj red zapustiti, so od države zaščiteni.

Francoski državni proračun za leto 1933 znaša 52 milijard frankov, od katerih bodo nabrali 39 milijard z dosedanjimi davki, 13 milijard pa bodo pokrili z novimi davčnimi predlogi.

Angleški parlament je bil odprt za jesensko zasedanje dne 18. oktobra. Ob tej priliki je poročal minister za dominijone (kolonije) Thomas, da je odpovedala vlada dne 17. oktobra na 6 mesecev angleško-rusko trgovsko pogodbo. Nadalje je obvestil parlament o neuspelih pogajanjih z Irsko, ki ne priznava dosedanjih pogodb z Angleško in s tem v zvezi obveznosti agrarnih plačil. — Predsednik irske vlade De Valera je sporočil irskemu parlamentu, da je zahtevalo irsko odposlanstvo ob priliki zadnjih pogajanj z Angleško, ki niso uspela, 400 milijonov funtov na podlagi previsoko porabljenih davščin v prejšnjem stoletju.

Zakaj si rimski papež po izvolitvi privzame drugo ime? Nekateri so mislili, da se to dogaja radi tega, ker je naš Zveličar prvemu papežu Petru spremenil ime iz Simona, Jonovega sina, v Petra. Boljša pa je zgodovinska razlaga. Zgodovina namreč poroča, da je bil za rimskega papeža izbran duhovnik Merkurij. Kristjanom se je težko zdelo, da bi papež, namestnik pravega Boga, imel ime Merkurja, poganškega boga trgovine, ki je poleg tega bil zaščitnik tatov. Zato si je papež dal ime Ivan II. ter je vladal Cerkev od leta 533 do leta 535. Drugi slučaj se je zgodil leta 955. Takrat je bil za papeža imenovan Oktavijan, ki je svoje ime spremenil v Ivana XII. ter je

umrl leta 964. Leta 983 je bil za papeža izbran Peter, škof v Paviji. Ker je smatral za neprimerno, da bi se imenoval kakor prvi papež, si je privzel ime Ivan XIV (umrl leta 984).

Župnik rešil 50 oseb. Župnik Wiedermann iz Meklenburga je med vožnjo z vzpenjačo na Tirolskem rešil 50 ljudi smrti. Med vožnjo je nekaj zobov se odlomilo in vlak je začel drčati navzdol. Vodja vzpenjače je prepustil železnico svoji usodi ter skočil iz nje. V tem hipu je župnik Wiedermann skočil na sedež vlakovodje ter z naglo kretnjo potegnil zavoro. V naslednjem hipu se je vlak ustavil. Ako bi župnik ne imel te prisotnosti duha, bi vlak zdrčal v nižino in vsi potniki bi tamkaj našli smrt.

Škof kot pilot. Zrakoplovci so dobili tovariša, kakoršnega še niso imeli — sam škof je šel med pilote. Ni sicer nič novega, da duhovniki vodijo zrakoplove. To se dogaja v misijonskih pokrajinah, zlasti v Alaski, ki je severno-zapadni kot Amerike nasproti Aziji. V Alaski že več duhovnikov vodi aeroplane. Kakšen škof pa si doslej ni pridobil uradnega dovoljenja za to, da nastopa kot pilot ter vodi aeroplan. Prvi je monsignor Francis Spellman, ki je nedavno prišel iz Rima v New-Jork. V Rimu je bil posvečen za škofa. Svoje bivanje v Rimu je porabil med drugim tudi za to, da je obiskoval šolo za zrakoplovce ter po prestani skušnji dobil uradno dovoljenje za vodstvo zrakoplova.

Ozdravljenje v Lurdu. Alzačani, ki po svetovni vojni pripadajo Franciji, se radujejo čudeža, ki se je na njihovi rojakinji zgodil v Lurdu. Gre za 23letno mladenko, ki je doma v Volksheimu. Šest let je bolehal na ranah, ki so se ji gnojile, tako da je stalno morala ostati v postelji. Svojci so jo vzeli s seboj, ko so poročali v Lurd. V tem kraju, kjer se je na Marijino priporočilo dogodilo že toliko čudovitih ozdravljenj, je tudi ta mladenka hipoma ozdravela. Zdravniki v Lurdu so ugotovili hipno, čudovito ozdravljenje. Isto je ugotovil tudi domači zdravnik. Povratek ozdravljene mladenke v domačo vas je dal ljudstvu povod splošne radosti in globoke hvaležnosti do Milostne Matere lurske.

Gorečnost japonskih katoličanov. — Neki mlad misijonar je maševal. Čudil je se, da so šli med sv. mašo vsi navzoči k sv. obhajilu. Ko je potem izrazil svoje začudenje nad tem, je dobil ta le odgovor: »Pa saj je vendar samo ob sebi umevno, da gre človek pri sv. maši tudi k sv. obhajilu.« Misijonar ni vedel, kaj bi rekel. Ideal, ki ga je v Evropi vedno želel, je našel ustvarjen v poganski deželi. Da gre vernik tudi k sv. obhajilu, kadar je pri sv. maši. Spet druga poteza pokaže prav lepo veličino japonskih katoličanov. Kadar pridejo v cerkev, vedno odlože v predsobi površnik in šal. In to kljub hudi zimi, ko je tudi v cerkvi mrzlo. Novodošli misijonar je vprašal mlado Japonko, ki je vsa premražena stopila iz cerkve, zakaj odloži zimsko obleko. Odgovorila mu je: »Gospod pater, na Japonskem velja za